

POSUDEK RIGORÓZNÍ PRÁCE

Daniel Machytka:

Teritoriální spory 21. století v kontextu surovinové bezpečnosti

Hned úvodem lze konstatovat, že předložená práce jednoznačně splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Svým rozsahem je dokonce výrazně překračuje, resp. jde o text v rozsahu, který v oboru není běžný ani u disertačních prací.

Autor se věnuje mimořádně zajímavé problematice teritoriálních sporů o ostrovní území, u kterých předpokládá významnou roli surovinových zájmů. Jeho přístup je však explicitně multikauzální, takže logika konfliktů o zdroje je doplněna teoretickými či konceptuálními úvahami, které odkazují také k sekuritizační, mocenské a geopolitické logice fungování mezinárodních vztahů. Jakkoliv se takto eklektické pojetí teoretických východisek práce může jevit problematičtější, v praxi se autor dokázal s jejich kombinací vypořádat poměrně ústrojně. Koneckonců, při odstoupení od rigidních teoretických dogmat je poměrně snadné akceptovat, že chování států v jejich vzájemných vztazích ovlivňují různé ‚logiky‘, které se vzájemně prolínají – a přístupy, o něž se autor ve své práci opírá, jsou si navíc v mnoha ohledech (např. v prioritizaci bezpečnostních témat) poměrně blízké.

Jádrem práce je empirická analýza tří zvolených případů (Kurilské ostrovy, Jihočínské moře, Falklandské ostrovy). V ní autor prokazuje hluboké a rozsáhlé znalosti zkoumané problematiky a výborně v nich zúročuje zvolený multifokální přístup k analýze. Výsledkem je plastický, přesvědčivý obraz těchto teritoriálních sporů a komplexní posouzení možnosti jejich budoucí eskalace.

K práci lze nicméně vznést několik připomínek, a to na několika úrovních. Za prvé, dílčí hypotéza, kterou autor formuluje a jež předpokládá, že většina teritoriálních konfliktů ve 21. století má surovinový náboj, je zjevně příliš ambiciózní, resp. nekompatibilní se zvolenou metodologií malého počtu případových studií. Autor to v závěru práce sám konstatuje, otázkou tedy je, zda by bylo vhodnější tuto hypotézu už na počátku práce reformulovat či opustit.

Problém s touto hypotézou je ale hlubší. Nejde jen o to, že ji prostřednictvím zvolené metodologie nelze prokázat, ale z událostí a situací, jimž autor v práci sám příkládá značnou důležitost, jako je ruská agrese na Ukrajině nebo čínský vztah k Tchaj-wanu, by bylo možné dovodit, že naopak největší eskalační potenciál vykazují v současné době konflikty, které významnější surovinový podtext nemají. Jakkoliv budou důvody rozhodnutí Putinova režimu ještě předmětem mnoha odborných debat (a totéž platí o hodnocení čínské politiky vůči Tchaj-wanu), předběžně lze v obou těchto případech tvrdit, že významnou, ne-li dokonce klíčovou roli v rozhodování obou velmocí hrály či hrají vnitropolitické důvody a procesy sociální konstrukce identity (ať už ‚civilizační‘ v případě Ruska vůči Ukrajině, nebo ‚národní‘ v případě Číny vůči Tchaj-wanu). Pro diskuzi při obhajobě práce mi proto přijde klíčová otázka, nakolik vůči těmto argumentům obstojí nejen konstatovaná logika konfliktů o zdroje, ale i další autorem zmiňované konceptualizace (geopolitika, Yergin).

Pokud jde o formální aspekty, byl text zpracován s velkou pečlivostí, vč. značného rozsahu použitých zdrojů a kvalitní práce s nimi. Připomínky jsou na této úrovni jen dílčí: příliš dlouhé, nepřehledné odstavce (které začínají hned na s. 1-2), chybné psaní velkých písmen v názvech teorií či adjektivech (správně je „realismus“ či „ofenzivní realismus“, ne „Realismus“ a „Ofenzivní Realismus“; stejně tak „vietnamské lodi“, nikoliv „Vietnamské lodi“). A konečně, v konvenčním chápání se nyní nenacházíme na počátku 30., ale 20. let 21. století.

Navzdory výše uvedeným připomínkám je ale mimo jakoukoliv pochybnost, jak jsem konstatoval na počátku posudku, že předložená práce zcela splňuje očekávání spojená s rigorózní prací, a proto ji jednoznačně **doporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 4. 10. 2023